

SAS

EROI ȘI TICĂLOȘI

Traducere de
Dorina Tătăran

Cu o prefață de
Florian Banu

PUBLISOL

BEN WAGINTYRE

SAS: ROGUE HEROES
Ben Macintyre

Copyright © 2016 by Ben Macintyre Books Ltd.
Toate drepturile rezervate

SAS: EROI ȘI TICĂLOȘI
Ben Macintyre

Copyright © 2021 Publishing Solutions
Pentru versiunea în limba română. Toate drepturile rezervate.
Este interzisă reproducerea integrală sau parțială a lucrării,
sub orice formă, fără permisiunea scrisă a editurii.

Fotografiile sunt din arhiva SAS Regimental Association,
dacă nu sunt menționate alte surse

Editor:

Hadrian Mateescu

Redactor:

Constantin Furtună

Corector:

Dorina Lipan

Concept grafic:

Silvia Olteanu

Tehnoredactor:

Mihaela Mănoiu

Casa Presei Libere, Corp A3-A4, Etaj 1
Tel.: 070.52.52.52 / 021.336.36.33
E-mail: office@publisol.ro
Găsiți cărțile noastre pe www.publisol.com

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MACINTYRE, BEN

SAS : eroi și ticăloși / Ben Macintyre ; trad. de Dorina Tătăran ;
cu o pref. de Florian Banu. - Petrești : Publisol, 2021

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-606-9739-39-6

I. Tătăran, Dorina (trad.)

II. Banu, Florian (pref.)

355.318

Tipărit la ARTPRINT
www.artprint.ro

Cuprins

Lista hărților | IX

Prefață | XI

Cuvânt-înainte al onorabilului viconte Slim | XXI

Nota autorului | XXIII

O notă privind sursele | XXVIII

Prolog: *În beznă* | 1

Partea I: Război în deșert

1. Soldatul-cowboy | 7
2. Detașamentul L | 23
3. Recruți | 36
4. În deșert | 63
5. Long Range Desert Group | 76
6. Țară diabolică | 83
7. O unitate de fantome | 98
8. Blitz Buggy | 109
9. Demipensiune în Benghazi | 128
10. Șapte aerodromuri | 146
11. Sabotaj în masă la Sidi Haneish | 170
12. Medici de deșert | 187
13. Nebun, nebun | 203
14. El Alamein | 219

Partea a II-a: Război în Europa

- 15. Italia | 245
- 16. Bulbasket | 270
- 17. Houndsworth | 287
- 18. Ochi pentru ochi | 305
- 19. Capra lui Paddy McGinty | 321
- 20. O înclinație pentru risc | 331
- 21. Battaglione Alleata | 349
- 22. În Reich | 363
- 23. Eliberarea | 380
- 24. Cine îndrăznește supraviețuiește | 390
- Viețile de după | 400

Operațiunile SAS din timpul războiului | 409

Lista celor căzuți în război (SAS 1 și SAS 2) | 414

Mulțumiri | 425

Bibliografie selectivă | 427

Index | 430

Prefață

Analiztii militari se întrec astăzi să ne informeze că trăim într-o epocă a războaielor asimetrice. Într-adevăr, în conflictele militare contemporane, intens mediatizate, nu mai vedem vaste armate de soldați mai mult sau mai puțin instruiți, care se confruntă în uriașe bătălii sângeroase.

În prezent, cel mai adesea, amenințarea nu mai provine din forța de invazie pe scară largă, ci mai degrabă de la echipe mici de luptători, foarte bine antrenați și, uneori, fanatizați de convingeri ideologice sau religioase, cărora nu le pasă de propria viață sau de a oricui altcuiva. Evident, astfel de conflicte nu mai pot fi câștigate în „stil clasic“, folosind trupe numeroase, alcătuite prin recrutarea obligatorie și instruirea sumară a unor oameni care nu aveau nicio legătură cu armata.

Ceea ce este imperios necesar în epoca războaielor asimetrice sunt forțele mici, foarte mobile, alcătuite din luptători bine motivați, excelent antrenați și înarmați. Este nevoie de o elită războinică!

Acest adevăr a devenit, în prezent, o veritabilă axiomă pentru experții militari de pretutindeni și s-a concretizat printr-o preocupare aparte pentru crearea și dezvoltarea așa-numitelor „forțe pentru operațiuni speciale“. Din păcate, aceiași experți sunt tentați, adesea, să facă abstracție de lecțiile trecutului, ignorând istoria acestor forțe speciale și pe temerarii care le-au imaginat într-o cu totul altă epocă istorică. Așa cum credem că mileniul

al III-lea a „inventat“ războaiele asimetrice, uitând, de exemplu, de războaiele greco-persane din secolul al V-lea î.Hr. sau de campaniile purtate de un Hernándo Cortés în secolul al XVI-lea, suntem ispitiți să credem că istoria trupelor de comando este una recentă, o extraordinară creație a tensiunii internaționale, cunoscută sub numele de „Război Rece“.

În acest context, lucrarea reputatului istoric britanic Ben Macintyre despre înființarea și luptele purtate de unitatea-model a tuturor forțelor speciale din lume – legendarul regiment *Special Air Services* – este extrem de bine-venită. Acest volum, foarte bine documentat, este în măsură să ofere, simultan, o perspectivă realistă asupra contextului istoric larg, dar și asupra rolului unor personalități de excepție, în conceperea, înființarea și utilizarea unei unități militare atipice.

Suntem convinși că, așa cum există istorici care afirmă că declinul Imperiului Roman a început în timpul împăratului Traian, când puternicul stat își atingea maxima expansiune teritorială, tot așa s-ar putea susține și ideea că, de fapt, declinul „războiului industrial“ a început în toiu celui mai mare conflict de acest tip – al Doilea Război Mondial.

În anul 1980, futurologul american Alvin Toffler publica lucrarea *Al treilea val*, în care schimbările fundamentale din istoria omenirii erau schematizate sub formă de „valuri“. Primul „val“ consta în „revoluția agricolă“ de acum 10 000 de ani, urmat de un „al doilea val“ de schimbări transformatoare, generat de „revoluția industrială“ inițiată în urmă cu 300 de ani, și, în sfârșit, „al treilea val“, al așa-numitei „epoci informaționale“.

În opinia lui Toffler, forțele care transformau economia și societatea, în ansamblul său, influențau decisiv și modul de purtare a războiului. Astfel, în timpul celui de-al doilea val, al industrializării, accentul cădea pe cantitate, standardizare și organizare birocratică. În anii celui de-al treilea val, cunoașterea ajunsese în centrul tuturor deciziilor, iar organizațiile deveneau tot mai suple și mai flexibile.

PREFAȚĂ

Pe cale de consecință, în plan militar se impunea un nou mod de a gândi războiul, în termeni mai sistematici, holistici¹. Altfel spus, „capacitatea de a identifica vulnerabilitățile inamicului într-o situație complexă și de a le lua rapid la țintă deschidea posibilitatea pentru perturbări și dezorientare, dar și pentru distrugerea pură“². Ei bine, un „nou mod de a gândi războiul“ se năștea și în mintea locotenentului David Stirling, din Gărzile Scoțiene, aflat în ziua de 15 iunie 1941 pe un pat de spital din Cairo, paralizat de la brâu în jos, în urma unui salt, parțial ratat, cu parașuta.

Povestea acestuia și a modului în care ideile sale au schimbat pentru totdeauna purtarea războiului este spusă, cu farmec și cu rigoare istorică, de Ben Macintyre în paginile volumului de față. Este o carte pentru cititorii istoriei celui de-al Doilea Război Mondial, cărora le place să treacă dincolo de cifre reci și descrieri seci ale dotării și deplasării trupelor pe teatrele de război, pentru a vedea oamenii, protagoniștii în carne și oase, cu slăbiciuni și păcate omenești, cu virtuți și curaj dincolo de imaginație.

SAS – un acronim arhicunoscut astăzi, în întreaga lume, subiect de romane și de filme de aventuri, dar și de cărți de istorie, un simbol al unei unități militare de elită, cu un palmares impresionant! Dar câți dintre cititorii acestor rânduri știu că această unitate a fost creația a doi ofițeri britanici detașați în Egipt, cu personalități total diferite: David Stirling și John „Jock“ Lewes?

„Stirling era unul dintre aceia care o duc bine pe timp de război și care o dăduse în bară pe timp de pace“, remarcă Ben Macintyre. Într-adevăr, născut în 1915, fiu de general și nepot al unui lord scoțian, David Stirling își petrecuse primii 24 de ani din viață făcând cam tot ce-i venise în minte: exmatriculat de la Cambridge, plecase la Paris pentru a deveni pictor, dar eșecul

---

¹ Vezi, pe larg, Alvin și Heidi Toffler, *Război și antirăzboi. Supraviețuirea în zorii secolului XXI*, traducere de Mihnea Columbeanu, Editura Antet, București, 1995

² Lawrence Freedman, *Viiitorul războiului. O istorie*, traducere de Corina Hădăreanu, Editura Litera, București, 2019, p. 259

artistic îl determină să revină la Cambridge pentru studiul arhitecturii. În timpul studiilor descoperă că ar dori să fie primul om care să escaladeze vârful Everest și pleacă să se antreneze în Alpii elvețieni și apoi în Munții Stâncoși, unde îl găsește, de altfel, izbucnirea războiului. Ulterior, referindu-se la acei ani, recunoștea cu nonșalanță: „Dacă a existat vreo latură serioasă a vieții, mi-a scăpat complet“.

Întors acasă, Stirling se înrolează voluntar într-o nou-inființată unitate de comando, botezată *Layforce*, și parcurge un proces dur de instruire, fiind trimis, în februarie 1941, în Orientul Mijlociu, staționând, în cele din urmă, la Cairo. Aici viața lui a fost schimbată de o discuție cu locotenentul Jock Lewes, un coleg ofițer din comandouri, care era tot atât de „disciplinat și inhibat, pe cât era Stirling de destrăbălat și nonșalant“. Alături de acesta, efectuează primul salt cu parașuta, care se încheie pe un pat de spital, cu jumătatea inferioară a corpului paralizată!

În timpul convalescenței, plictisit de lipsa de activitate din Cairo, el a discutat cu ascețul, muncitorul și seriosul Lewes, opusul său complet în privința personalității, posibilitatea de a crea o unitate de oameni incozomi ca și el, care doreau acțiune, doar câteva reguli de respectat și multă aventură într-un război tot mai dur. Parașutați în deșert, aceștia urmau să atace dintr-o direcție total surprinzătoare pozițiile deținute de italieni și germani pe litoralul mediteraneean.

La prima expunere a planului, Lewes a fost însă sceptic: „Cum vor reuși parașutiștii să care suficient explozibil să provoace pagube importante? Cine va autoriza astfel de operațiuni? Și cum vor scăpa atacatorii, prin sute de kilometri de nisip?“.

Rezervele exprimate de acesta erau dublate de o serie de îngrijorări generate de optica ofițerilor superiori. După cum subliniază Ben Macintyre, „mulți ofițeri cu grad mediu din armata britanică au luptat în Primul Război Mondial și s-au agățat de o concepție demodată, clasică despre război: bărbați în uniforme ciocnindu-se pe câmpul de luptă, înfruntându-se

PREFAȚĂ

până când una dintre părți iese victorioasă“. Or, „ce propunea Stirling depășea linia frontului și ducea bătălia direct în tabăra inamicului“, ceea ce, pentru unii, părea fi „treabă de sabotori, mercenari și asasini, nu de soldați ai armatei Majestății Sale“.

Totuși, în scurta sa viață de până atunci, Stirling „făcuse exact ce voise să facă, fie că alții crezuseră sau nu că scopurile lui erau rezonabile sau măcar posibile“. Prin urmare, SAS a luat naștere (și) pentru că „fondatorul lor nu accepta un NU ca răspuns, fie de la cei cu autoritate, fie de la cei aflați sub comanda lui“.

Disprețuind burocrăția militară de rang mediu, la care se referea adesea ca la „o francmasonerie a mediocrității“, Stirling a înțeles că trebuie acționat direct la vârf. Înșelând pentru o clipă vigilența gărzilor, a ajuns în biroul generalului Sir Neil Ritchie, adjunctul șefului de Stat-Major din Cairo, căruia i-a înmănat o coală de hârtie pe care își sintetizase ideile. Spre bucuria sa, generalul a rostit cuvintele magice: „Ăsta s-ar putea să fie genul de plan de care avem nevoie!“ Trei zile mai târziu, generalul Sir Claude Auchinleck, proaspăt numitul comandant-șef al trupelor din Orientul Mijlociu, cu misiunea clară de a inversa direcția războiului din Africa de Nord, îi dă lui Stirling „binecuvântarea“ sa, anunțându-l că va fi avansat la gradul de căpitan și va fi autorizat să adune o unitate inițială de șase ofițeri și șaizeci de soldați din ceea ce fusese *Layforce*.

Noua unitate, creație a schimbului de idei dintre Stirling și Lewes, avea nevoie de un nume. „Nașul“ acesteia a fost nimeni altul decât șeful operațiunilor britanice de intoxicare în războiul din deșert, colonelul Dudley Wrangel Clarke. Înșelându-i deja pe italieni cu privire la existența unei false unități de parașutiști – „First Special Air Service Brigade“, el i-a împrumutat numele acesta lui Stirling, pentru a întări în mintea adversarilor ideea că o brigadă de parașutiști exista și se pregătea de acțiune. Proaspătul căpitan David Stirling a fost repede de acord să își numească unitatea „Detășamentul L“ din „Special Air Service Brigade“. Litera L se pare că a fost aleasă pentru a-i sugera inamicului că

deja existau detașamentele de la A la K, iar organizația l-a purtat de atunci, făcându-l celebru. Acțiunea putea începe!

Profitând din plin de deschiderea arhivelor SAS și folosind o impresionantă bibliografie, Macintyre a reuși cu brio să realizeze prima istorie autorizată a ceea ce a făcut SAS în război. Istoria SAS, așa cum a sintetizat-o Ben Macintyre, nu are nevoie de niciun fel de înfrumusețare, ea este captivantă, plină de viață, populată de personaje extraordinare, caractere complexe, surprinse cu abilitatea unui psihanalist profesionist, dublată de rigoarea științifică a istoricului. Și acest lucru nu a fost deloc facil, întrucât cei selectați pentru a crea legendarul SAS au fost „luptători care erau foarte curajoși, dar nu iresponsabili; disciplinați, dar care să gândească independent; să nu se plângă, să fie neconvenționali și, când era necesar, neîndurători“.

Istoricul reușește, cu un talent literar de excepție, să-și facă cititorul să empatizeze cu luptătorii SAS, ținându-le pumnii când aceștia fac primul lor salt cu parașuta, urmărindu-i emoționat cum mășăluiesc zile întregi prin deșert, până la punctul de întâlnire cu „lorzii nisipurilor“, cum erau supranumiți soldații din *Long Range Desert Group*, sau cum atacă cu nonșalanță un aerodrom militar păzit cu strășnicie de soldații din *Deutsches Afrikakorps*, comandați de *Wüstenfuchs*, legendarul general Erwin Rommel.

Aventurile celor supranumiți în scurt timp „Ghost Patrol“ par, la prima vedere, creații ale fanteziei, dar curajul, moartea și suferințele lor au fost cât se poate de reale, iar meritul autorului constă în arta cu care a reușit să ni-i facă apropiați, discând motivațiile lor, analizând clipele de tensiune maximă din momentele cruciale, neascunzând erorile, căderile și slăbiciunile de moment, prezentându-i ca pe niște oameni, cu totul deosebiți, e adevărat, dar nu ca pe eroi de ficțiune, *sans peur et sans reproche*.

Caracterele excepționale ale luptătorilor SAS sunt puse într-o lumină credibilă și oferă, nu o dată, veritabile modele umane.

PREFAȚĂ

Exemplul pe care ni-l oferă aceștia, peste decenii, este cu atât mai bine-venit cu cât, mult prea adesea, ne regăsim în versurile eminesciene: „Dumnezeul nostru: umbră, patria noastră: o frază; În noi, totul e spoială, totu-i lustru fără bază“.

Astfel, fiul premierului Winston Churchill, căpitanul Randolph Frederick Edward Spencer-Churchill, „o personalitate înșelătoare și conflictuală, un fiu frustrat care își petrecuse mare parte din viață încercând, și cel mai ades eșuând, să își impresioneze tatăl celebru“, nu doar că se înrolează voluntar, dar fuge de tihna unui birou militar pentru a se înscrie în unitatea lui Stirling. Ține morțiș să participe la raidul de la Benghazi, unde trăiește, după propriile cuvinte, „cea mai incitantă jumătate de oră din viața mea“ și îi scrie tatălui său în termeni elogioși despre șeful său, care condusese personal atacul: „...nu este un soldat oarecare, e mai interesat de război decât de armată. Este unul dintre cei câțiva oameni care văd războiul tridimensional“. După cum observă autorul, „se prea poate ca Winston Churchill să nu fi știut de existența Detașamentului L, înainte să citească relatarea impresionantă a lui Randolph. Povestea l-a mișcat profund pe premier“ și, foarte probabil, a contribuit la decizia acestuia de a sprijini pe viitor dotarea și misiunile SAS.

Dar fiul lui Churchill nu este singurul exemplu de acest gen. În subordinea lui Stirling a luptat și căpitanul George Jellicoe, fiul amiralului-erou John Jellicoe, cel care comandase flota britanică în bătălia de la Jutland, din 1916, fin al regelui George al V-lea! Acesta a luptat fără preget în deșerturile africane, în Creta, a comandat apoi comandoul *Special Squadron Boat*, fiind printre primii soldați Aliați care au intrat în Atena ocupată de germani.

Nu mai puțin remarcabil era un alt ofițer înrolat în SAS, Fitzroy Hew Royle Maclean, diplomat, lingvist și explorator, „unul dintre cei mai curajoși oameni din armata britanică și unul dintre cei mai amuzanți“, după cum notează Ben Macintyre. Izbucnirea războiului îl găsisse pe acesta în serviciul *Foreign Affairs* și aflase, spre marea lui frustrare, că „îi era interzis să-și

părăsească postul de la biroul din Rusia“. Statutul de diplomat îl împiedica să se înroleze! Soluția găsită a fost cu adevărat surprinzătoare: în octombrie 1941, Maclean a reușit să câștige alegerile parțiale din Lancaster, „după una dintre cele mai scurte campanii electorale înregistrate vreodată“. Potrivit legislației, funcționarii erau obligați să demisioneze dacă erau aleși în Parlament. Ca urmare, a părăsit imediat serviciul diplomatic și, abandonând cariera parlamentară, s-a înrolat ca soldat în legendarul regiment de infanterie *Cameron Highlanders*, fiind trimis în nordul Africii, unde se va alătura SAS.

Lucrarea oferă și o sumă de detalii inedite despre organizarea și dotarea SAS, despre ingeniozitatea de care, nu o dată, au dat dovadă luptătorii în încercarea lor de a-și îndeplini cât mai bine misiunile aflate la limita imposibilului. De la adoptarea devizei „Who dare wins!“ și crearea logoului unității (legendara sabie *Excalibur* în flăcări) până la fabricarea „bombelor Lewes“, de la folosirea imprevizibilelor bărci gonflabile, până la montarea de mitraliere de aviație *Vickers* pe jeepuri americane, eforturile luptătorilor SAS dovedesc că inventivitatea umană este cu adevărat nelimitată, oferind soluții în cele mai disperate situații. Altfel spus, „războiul nu era doar o chestiune de bombe și gloanțe, ci și de imaginație“.

Într-adevăr, numai de lipsă de imaginație nu puteau fi acuzați cei din SAS! În cuvintele lui Ben Macintyre, „SAS inaugura un nou tip de război, atât de asimetric, încât era aproape dezechilibrat. Tot mai încrezători în tacticile și în terenul lor, unitățile independente cu jeepuri își alegeau țintele așa cum se iveau, fără cine știe ce planificare. Era un război din mers, ad-hoc, imprevizibil, foarte eficient și ades haotic“.

Acest „nou tip de război“ i-a făcut utili pe luptătorii SAS în operațiuni de risc maxim pe toate teatrele de luptă! După ce Africa de Nord a fost cucerită integral, îi regăsim, în 1943, pe cei din SAS luptând cu înverșunare pe coasta siciliană, la fortăreața de la *Capo Murro di Porco*, pentru a crea condițiile necesare

PREFAȚĂ

pentru debarcarea trupelor anglo-americane. Ulterior, luptă în Italia continentală, alături de partizanii italieni și împotriva unor unități germane de elită.

Un an mai târziu, în absența conducătorului său David Stirling, căzut prizonier, unitatea este folosită din plin pentru pregătirea terenului în vederea *Operațiunii Overlord*, debarcarea din Normandia. De această dată, cei din SAS luptă alături de maquisarzi, beneficiind de entuziasmul acestora, dar și suferind eșecuri din cauza rivalităților diferitelor facțiuni ale Rezistenței franceze. Inamicii erau, și de această dată, trupe de elită: Divizia SS de blindate *Das Reich*, temuta *Feldgendarmarie*, poliția militară a *Wehrmacht*-ului, odioasa *Milice française*, dar și necruțătorii luptători din „Armata Rusă de Eliberare“, condusă de generalul Vlasov.

Sfârșitul războiului îi găsește pe luptătorii lui Stirling pe teritoriul *Reich*-ului, unde înfruntă ostilitatea populației locale, fanatismul unor adolescenți înrolați în unități *Hitlerjugend* și rezistența disperată a unor unități SS. Ca și cum atrocitățile prin care trecuseră în teatrele de luptă nu ar fi fost de ajuns, SAS a participat și la eliberarea unor lagăre de concentrare, lucru care îi va marca pe membrii unității pentru totdeauna: „Am fost șocați“, scria unul dintre luptători. „Pur și simplu, nu puteam înțelege cum era posibil ca niște ființe omenești să își trateze semenii într-un mod atât de brutal și de atroce“.

După cum remarca Macintyre, „războiul s-a încheiat pentru SAS, la fel ca majoritatea războaielor, nu în culmea gloriei, ci cu un val de hârțogăraie, treburi neterminate și despărțiri neplăcute“. SAS a încetat să existe, oficial, în octombrie 1945. Strategii de atunci, entuziasmați de rezultatul bombardamentelor atomice de la Hiroshima și Nagasaki, considerau, în mod complet eronat, că nu vor mai avea nevoie de soldați foarte specializați, instruiți să lupte în spatele liniilor.

Istoria le-a demonstrat, din plin, că lucrurile nu stau deloc așa. Într-o primă fază, unitatea a supraviețuit prin Echipa de

Investigare a Crimelor de Război, care a acționat în perioada 1945-1948 în ceea ce a fost considerat „ultima misiune de război a SAS, neautorizată, neconvențională și, într-un fel, complet potrivită pentru ei“. Apoi, în ianuarie 1947, a fost înființat Regimentul SAS 21, ca parte a Armatei Teritoriale. În anii următori, ideea unei astfel de unități speciale a fost apreciată ca deosebit de utilă de strategii mai multor state. Rând pe rând, Canada, Noua Zeelandă, Australia, Franța, Belgia, Irlanda, Israel, SUA au apelat la experiența britanică pentru a-și crea propriile unități pentru operațiuni speciale, multe dintre ele ridicându-se, în timp, la reputația de profesionalism desăvârșit a SAS.

Lucrarea lui Ben Macintyre, oferită publicului din România de editura Publisol, este, așadar, nu doar o simplă istorie a unei unități militare legendare, ci o veritabilă epopee a uneia dintre cele mai curajoase organizații, a îndrăzelii fără limite a oamenilor, a tragediilor înfruntate cu stoicism și a supraviețuirii în cele mai incredibile circumstanțe.

Produsă de un istoric redevabil, lucrarea de față explorează un domeniu fascinant și în mare măsură necunoscut cititorilor din România, care pot fi tentați să-l perceapă ca pe un teren al miturilor sau al legendelor, dar fiecare cuvânt este adevărat, relatând, poate, ultima mare poveste nespusă a celui de-al Doilea Război Mondial.

O poveste magnifică, scrisă într-un mod strălucitor, cu verva unui povestitor înnăscut!

Așadar, lectură plăcută!

Florian Banu